

Kiusaamisen vastainen työ Inkoon kouluissa

Glad i
INGÅ

Iloinen
INKOO

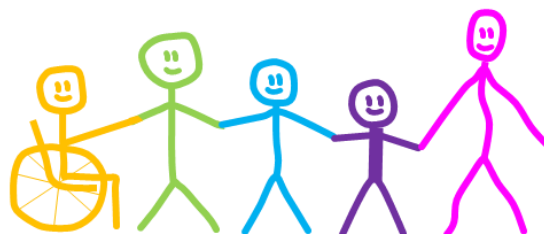

Sisällys

1. Kiusaamista ennaltaehkäisevä toiminta 3
2. Riitatilanteiden selvittely ja sovittelu 5
3. Toimintatavat kiusaamistilanteessa 6

Tavoite:

Jokainen oppilas tuntee olonsa turvalliseksi, viihtyy koulussa ja uskaltaa olla oma itsensä.

1. Kiusaamista ennaltaehkäisevä toiminta

Kummioppilastoiminta

Kummioppilastoiminnassa ylempien vuosiluokkien oppilaat toimivat alempien vuosiluokkien oppilaiden tukena ja apuna. Kummioppilaat osallistuvat lukuvuoden aikana yhteisille oppitunneille nuorempien kanssa ja järjestävät heille esimerkiksi välituntileikkejä, retkiä, juhlia ja askarteluhetkiä.

Oppilaskunta

Oppilaskunta osallistuu mm. koulun toiminnan suunnitteluun, koulun sääntöjen laatimiseen, välituntitoiminnan järjestämiseen ja välituntivälineistä huolehtimiseen.

Välituntivalvonta

Riittävä määrä aikuisia välituntivalvonnassa lisää oppilaiden turvallisuuden tunnetta. Välituntivalvonnassa olevat aikuiset käyttävät keltaisia huomioliivejä.

Positiivinen pedagogiikka

Kaikissa Inkoon kouluissa toimitaan positiivisen pedagogiikan mukaisesti. Sekä oppilaat että henkilökunta ovat vastuussa myönteisestä ilmapiiristä. Pidetään huolta oppimisympäristöstä, jossa oppilas voi tuntea onnistuvansa siinä, mitä tekee ja hänet hyväksytään omana itsenään.

Se det goda! – Huomaa hyvä! on tieteelliseen perustaan pohjautuva positiivisen pedagogiikan menetelmä. Menetelmä opettaa lapsia tunnistamaan ja puhumaan omista tunteistaan ja tunnistamaan vahvuuksia itsessään ja toisissa. Menetelmä ohjaa koulun aikuisia, inspiroi ja motivoi oppilaita sekä hyödyttää kodin ja koulun yhteistyötä.

iheart

iheart on lyhenne sanoista "Innate Health Education and Resilience Training" (hyvinvoinnin ja resilienssin koulutus). iheart -ohjelma auttaa lapsia ja nuoria omien oivallusten kautta ymmärtämään, että meissä on kaikki mitä tarvitsemme elämässä ja kyky selviytyä vaikeistakin tilanteista.

Ohjelma muodostuu 11 oppitunnista. Tunneilla käsitellään seuraavia aiheita:

- Miten mieleemme toimii? – Miksi ajattelemme, tunnemme ja käytäydymme siten kuten toimimme?
- Hyvinvointi on sisäänrakennettuna meidän psykologiseen systeemiimme, joten se on osa meitä kaikkia
- Emme voi aina tuntea hyvinvointia vaikka se on olemassa
- Miksi hyvinvointimme peittyi ja miten voimme löytää sen uudelleen?

KouluKunnossa

KouluKunnossa-hankkeen tavoitteena on sitouttaa yhä useampi oppilas koulunkäyntiin entistä paremmin ja luoda kaikille mielekkäämpiä arki- ja oppimisympäristöjä. KouluKunnossa-läsnäolomalli on opettajien ja muiden koulussa työskentelevien ammattilaisten käyttöön suunniteltu materiaali, joka auttaa ennaltaehkäisemään poissaoloja sekä toimimaan tilanteissa, joissa oppilaalla on poissaoloja. KouluKunnossa-hankkeen mallin mukaisesti toimitaan kaikissa Länsi-Uudenmaan kunnissa ja kouluissa.

Pisarapuuttuminen

Pisarapuuttuminen on toimintamalli pienten lasten välisen kiusaamisen ja kaiken häirinnän ehkäisyyn. Tavoitteena on puuttua loukkaavaan toimintaan jo ”pisaravaiheessa” ennen kuin se kehittyy tarkoitukselliseksi kiusaamiseksi. Tilanteet pysäytetään heti, jos joku toimii toista loukkaavalla tavalla. Loukkaava toiminta vähenee, kun lapset huomaavat, että tilanteisiin puututaan. Lapset myös oppivat miettimään loukkaavan toiminnan seurauksia ja vähitellen sisäistävät käytössä olevat rajat ja sosiaaliset säännöt. Tällä tavalla kiusaaminen ei pääse normalisoitumaan, eivätkä lasten suhteet kehity monimutkaisiksi valtasuhteiksi.

HYMY-taidot

HYMY- taidot ovat ihmisenä kasvamisen taitoja. Ihmisenä kasvamisen taitoja ovat mm. tunnetaidot, ryhmätyötaidot, kaveritaidot, sosiaaliset taidot, mielenterveystaidot, itsetuntemuksen kehittäminen sekä vahuuksien tunnistaminen ja hyödyntäminen.

HYMY-taitojen harjoittelun päämääränä on tukea oppilaan kokonaisvaltaista kasvua ja elämän hallinnan kehittymistä. Tavoitteena on luoda kasvu ympäristö, joka tukee toisaalta yksilöllisyyden ja terveen itsetunnon ja toisaalta tasa-arvoon ja suvaitsevaisuuteen pohjautuvan yhteisöllisyyden kehitystä.

Kehotunnekasvatus

Kehotunnekasvatus-materiaali on alakoululaisille räätälöity, ikätasoisesti kehotietoutta, tunne-, turva- ja digiturvataitoja opettava valmis ohjelma. Materiaalin sisältö on moninaisuuden huomioivaa ja sen yksi tärkeä tehtävä onkin edistää yhdenvertaisuutta ja ennaltaehkäistä syrjintää jo esi- ja alkuopetuksesta lähtien.

Kyselyt ja kartoitukset

Oppilaiden kokemuksia kouluviihtyvyydestä, hyvinvoinnista ja kiusaamisesta selvitetään säännöllisesti useamman eri kyselyn ja kartoituksen avulla. Näitä ovat mm. seuraavat:

- Kouluviihtyvyyškysely
- KouluKunnossa-kysely (FUNA-mittaus)
- Inkoon koulujen kiusaamiseen liittyvä kysely
- Kouluterveyskysely 4.-5. –luokkalaisille kahden vuoden välein

2. Riitatilanteiden selvittely ja sovittelu

Kaikki aikuiset vastaavat siitä, että riitoihin puututaan. Aikuinen päättää, jos riitatilanne voidaan ratkaista vertaissovittelulla tai jos tilanne on luokanopettajan tai toisen aikuisen, esim. rehtorin ratkaistavissa.

Vertaissovittelu

Kaikki Inkoon koulut osallistuvat vertaissovittelun ohjelmaan Kamratmedling – Verso.

Verso-toiminta on kouluille kehitetty sovittelukäytäntö, jossa korostuu oppilaiden omakohtainen osallisuus ja aktiivinen toimijuus. Vertaissovittelu on lasten ja nuorten asiantuntijuuteen pohjaavaa ja vertaisuutta vahvistavaa toimintaa, jossa sosiaalisten taitojen oppiminen on keskiössä. Koulussa opittu konfliktien hallinnan ja sovittelun taito kantaa läpi elämän.

Vertaissovittelu on ratkaisukeskeinen tapa sovittaa oppilaiden riitoja koulupäivässä. Sovittelun keinoin puututaan riitaan aikaisessa vaiheessa ennen kuin riita eskaloituu ja tuottaa pahoinvointia kouluyhteisössä.

Vertaissovitteluun osallistuminen on aina vapaaehtoista. Osa oppilaista koulutetaan vertaissovittelijoiksi, ja he toimivat sovittelijoina ja auttavat oppilaita ratkaisemaan ja sopimaan riitojaan. Sovittelijaoppilaat toimivat aina pareittain. Aikuinen on aina vastuussa sovittelusta ja auttaa tarvittaessa sovittelijaoppilaita.

Riidan osapuolet saavat molemmat kertoa omasta näkökulmastaan, mitä on tapahtunut ja miltä se tuntui. Sen jälkeen pohditaan yhdessä sovitteluratkaisua. Sovittelun päätteeksi osapuolet tekevät sopimuksen, jonka toteutumista seurataan noin viikon kuluttua.

Sovittelu on rauhanomainen tapa ratkaista riitoja ja sovittelu onkin käytössä laajasti yhteiskunnassa. Vertaissovittelu kasvattaa oppilaiden osallisuutta, vastuuntuntoa ja yhteisöllisyyttä.

3. Toimintatavat kiusaamistilanteessa

Kiusaamisen määrittely

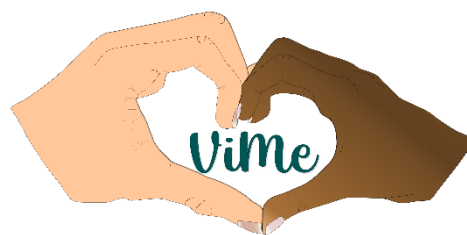
Kiusaamisella tarkoitetaan tahallista, toistuvaa ja pitkäkestoista toimintaa, mutta on tärkeää huomata, että jo yksikin teko voi olla toiselle vahingollinen ja aiheuttaa pelkoa kiusatuksi tulemisesta. Tämän vuoksi jokaiseen kiusaamistekoon on puututtava välittömästi.

Kiusaamistekoja on usein vaikea tunnistaa ja havaita. Verkossa tapahtuva kiusaaminen jää liian usein piiloon ja käsittelemättä. Kasvatuksen ja koulutuksen ammattilaisten ja myös huoltajien on tärkeää tunnistaa kiusaaminen varhain.

Erimielisyydet ja niistä johtuvat riidat eivät ole kiusaamista, ellei niissä ole mukana epäasiallisia tekoja toista kohtaan tai toiselle haitallista tai vahingoittavaa vallankäyttöä. Nuoria koskevat kiusaamistilanteet liittyvät usein sosiaalisiin ryhmätilanteisiin ja kamppailuun asemasta ryhmässä. (<https://www.oph.fi/>)

ViMe- Kiusaamisen vastainen työ Inkaan kouluissa

Koululta valitaan ViMe-tiimi, joka ylläpitää ja edistää kiusaamista ennaltaehkäisevää työtä sekä selvittää kiusaamistilanteita. Tiimi toimii ennalta laaditun toimintamallin mukaisesti.

Toimintamalli

1. Vaihe: Alkuarvio

Aikuinen, joka saa tiedon kiusaamisesta, kirjaa saamansa tiedon lomakkeelle 1: Alkuarvio. ViMe-tiimi käsittelee saamansa alkuarvion ja selvittää sen perusteella, onko kyse kiusaamisesta. Mikäli kyse on kiusaamisesta, tapaus siirtyy ViMe-tiimin käsittelyyn. Mikäli kyse ei ole kiusaamisesta, ViMe-tiimi siirtää tapauksen luokanopettajan käsiteltäväksi.

2. Vaihe: Keskustelu

Kiusatun ja kiusaajan/ kiusaajien kanssa käydään keskustelu, ensin erikseen kummankin osapuolen kanssa, sitten yhdessä. Mukana keskustelussa on vähintään kaksi aikuista: luokanopettaja ja koulun ViMe-tiimin edustaja. Keskustelu kirjataan lomakkeelle 2: Keskustelu. ViMe-tiimin jäsen on yhteydessä keskustelussa olleiden oppilaiden kotiin mahdollisimman pian keskustelun jälkeen.

3. Vaihe: Seuranta

Seurantakeskustelu käydään 1-2 viikkoa ensimmäisen keskustelun jälkeen. Lisäksi tilannetta seurataan säännöllisesti ja varmistetaan, että kiusattu oppilas tuntee olonsa turvalliseksi. Seurantakeskustelu(t) kirjataan lomakkeelle 3: Seuranta

Mikäli kiusaaminen jatkuu, ViMe-tiimin edustaja ohjaa asian koulun opiskeluhoollon käsiteltäväksi. Hän lähettää Wilma-viestin tilanteesta kouluterveydenhoitajalle, koulukuraattorille, koulupsykologille ja rehtorille.

Asiakirjojen säilytys

- Kaikki asiakirjat säilytetään koulun arkistossa.
- Keväällä tehtävän koulukiusaamiskysely tehdään ja arkistoidaan sähköisesti